

6. Резнікова О.С. Удосконалення механізму забезпечення продовольчої безпеки в Україні / О.С. Резнікова // Економіка АПК. – 2010. – № 5. – С. 35-38.
7. Суперсон В.І. Продовольча безпека України та деякі аспекти її формування в сучасних умовах / В.І. Суперсон // Економіка АПК. – 2008. – №12. – С. 13-18.
8. Термодинамічна ефективність та ресурси рідкого біопалива України / [Забарний Г.М., Кудря С.О., Кондратюк Г.Г., Четверик Г.О.]. – К. : Інститут відновлюваної енергетики НАН України. Відділ відновлюваних органічних енергоносіїв, 2006. – 226 с.
9. Хорунжий М.Й. Продовольча безпека: соціально-економічна суть, стан і показники / М.Й. Хорунжий // Економіка АПК. – 2003. – № 6. – С. 9-16.
10. Худавердієва В.А. Проблема продовольчої безпеки в Україні / В.А. Худавердієва // Економіка АПК. – 2011. – № 3. – С.23-27.

УДК 332.27

Кустовська О.В.,
к.е.н., доцент кафедри землепорядного проектування
Мамон М.О.,
факультет землепорядкування
Національний університет біоресурсів та
природокористування України

КАДАСТРОВІ СИСТЕМИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Постановка проблеми. Проблема утворення сучасного державного земельного кадастру як ефективного механізму державного управління, за останнє десятиліття набула широкого висвітлення як у засобах масової інформації, так і в дослідженнях науковців та державотворців. В умовах глобалізації суспільства, визнання європейських орієнтирів Україною, стало зрозумілим, що задля налагодженого, оперативного та ефективного здійснення управління державою, зокрема, основним національним її багатством, яким є земля, не є достатнім зосередження всієї уваги лише на створенні державного земельного кадастру. Постає проблема осмислення та розроблення цілісної національної концепції державної кадастрової системи.

Тому, виникає необхідність на науковій основі чітко означити поняття: «кадастрова система», «національна кадастрова система», «організаційна структура кадастрової системи», «елементи кадастрової системи». Адже запровадження ефективного державного механізму раціонального природокористування неможливе без чіткої сучасної системи обліку природних ресурсів, інформаційним носієм та регулятором якої має стати кадастрова система, функціонування якої на даний час є безсистемним, позбавленим корисності, з елементами ігнорування кращих світових практик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку теоретичних та практичних основ кадастрової діяльності, раціонального використання природних ресурсів, охорони земель здійснили вітчизняні науковці В.В. Горлачук, Р.Й. Гулько, А.С. Даниленко, А.П. Лізунова, Д.С. Добряк, А.Г. Мартин, А.М. Третяк, Г.К. Лоїк та ін.

Проте питання щодо функціонування багатоцільових кадастрових систем та управління ними у світовій практиці ще не зовсім висвітлені.

Постановка завдання. Метою статті є напрацювання положень щодо змістовного навантаження поняття «кадастрова система» та означення ролі кадастрової системи у здійсненні державного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світова практика утворення систем обліку сягає давніх давен. Ще у Стародавньому Єгипті (4 тис. років тому) були створені спеціальні фараонові служби, до яких входили службовці-таксатори, що двічі на рік займалися обліком удобрених розливами Нілу земель. У Туреччині у 2200 році до нашої ери була створена перша кадастрова карта, а у Китаї вже у III тисячолітті до нашої ери була встановлена класифікація ґрунтів. Римський імператор Август (27 р. до н.е. – 14 р. н.е.) відомий запровадженням першого кадастру, який становив опис земель, класифікованих за їх якість.

У сучасному світі на зміну моноцільовим кадастрам приходять поліфункціональні багатоцільові кадастри, які являють собою за суттю цілісні інформаційні системи. Серед сучасних світових

стандартів побудови кадастрово-реєстраційних систем особливого визнання набули Кадастр 2014, ISO 19100, EULIS, Open GIS, INSPIRED [1].

У Земельному Кодексі України (ст. 193) визнається, що державний земельний кадастр славетний це єдина державна система земельно-кадастрових робіт, яка встановлює процедуру визнання факту виникнення або припинення права власності і права користування земельними ділянками та містить сукупність відомостей і документів про місце розташування та правовий режим цих ділянок, їх оцінку, класифікацію земель, кількісну та якісну характеристику, розподіл серед власників землі та землекористувачів [2]. І саме державний земельний кадастр є основою для ведення кадастрів інших природних ресурсів.

Земельно-кадастрова робота полягає у цілеспрямованій діяльності вповноважених інституцій, підприємств з ведення земельного кадастру та організації здійснення земельно-кадастрових робіт. Мова йде про державний земельний кадастр, але відслідковуючи останні світові досягнення у досліджуваній проблематиці, можемо стверджувати, що сьогодення вимагає більш потужного інформаційного базису, інфраструктури даних про природні ресурси.

Сьогодні в Україні ведеться низка галузевих кадастрів:

1. Державний лісовий кадастр – система обліку, що включає відомості про розподіл лісового фонду між власниками лісів і постійними лісокористувачами, поділ усіх лісів за категоріями залежно від виконуваних ними основних функцій, грошову оцінку та інші дані, що характеризують кількісний і якісний стан лісів [3].

2. Державний водний кадастр – складається з метою систематизації даних державного обліку вод та визначення наявних для використання водних ресурсів [4].

3. Державний кадастр родовищ і проявів корисних копалин – система відомостей про кожне родовище, включене до Державного фонду родовищ корисних копалин щодо кількості та якості запасів корисних копалин і наявних у них компонентів, гірничо-технічних, гідрогеологічних та інших умов розробки родовища та його геолого-економічну оцінку, а також відомості про кожний прояв корисних копалин [5].

4. Державний кадастр природних територій курортів України – це система відомостей про правовий статус, належність, режим, географічне положення, площу, запаси природних лікувальних ресурсів, якісні характеристики цих територій, їх лікувальну, профілактичну, реабілітаційну, природоохоронну, наукову, рекреаційну та іншу цінність [6].

5. Державний кадастр природних лікувальних ресурсів України – є системою відомостей про кількість, якість та інші важливі, з точки зору лікування та профілактики захворювань людини, характеристики всіх природних лікувальних ресурсів, що виявлені та підраховані на території України, а також можливі обсяги, способи та режими їх використання [7].

6. Кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду – система обліку та оцінки кількісного та якісного стану територій та окремих об'єктів природно-заповідного фонду та їх територіальних сукупностей, призначена для забезпечення органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб достовірними даними про правовий статус, належність, режим, географічне положення, кількісні та якісні характеристики цих територій та об'єктів, їх природоохоронну, наукову, виховну, рекреаційну та іншу цінність з метою охорони, збереження та ефективного управління функціонуванням і розвитком природно-заповідного фонду [8].

7. Державний кадастр рослинного світу – це система відомостей і документів про розподіл об'єктів рослинного світу між власниками і користувачами (в тому числі орендарями) земельних ділянок, кількісні та якісні характеристики народногосподарської і наукової цінності рослинних ресурсів, поділ природних рослинних угруповань на категорії, економічну оцінку технічних, кормових, лікарських, харчових та інших властивостей природних рослинних ресурсів, інші дані про рослинні природні ресурси, необхідні для забезпечення їх невиснажливого використання, відтворення й ефективного охорони.

8. Державний кадастр тваринного світу – систематизована сукупність відомостей про географічне поширення видів (груп видів) тварин, їх чисельність і стан, характеристики середовища їх перебування і сучасного господарського використання, а також інших даних, необхідних для забезпечення охорони і раціонального використання тваринного світу.

9. Містобудівний кадастр населених пунктів – система даних про населені пункти, їхні функціональні зони, окремі території та земельні ділянки, будинки і споруди, соціальну, інженерну і транспорту структуру, екологічні та інженерно-геологічні умови.

10. Регіональні кадастри природних ресурсів – є систематизованим зведенням відомостей про кількісні, якісні та інші характеристики усіх природних ресурсів, виявлених на території Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, а також про обсяг, характер і режим їх використання. Вони ведуться з метою створення умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку України та її регіонів за окремими видами природних ресурсів.

Управління та відповідальність за ведення цих кадастрів покладається на різні центральні органи виконавчої влади, як то Державний комітет земельних ресурсів України, Державний комітет з

питань лісового господарства, Державний комітет водного господарства, Науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України», Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань діяльності курортів, Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, Державна служба заповідної справи тощо. Всі ці кадастри мають за мету створення умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку України та її регіонів за окремими видами природних ресурсів і призначені для оперативного забезпечення державних органів, підприємств, установ, організацій, громадян необхідними даними про природні ресурси. Всі кадастри є визнаними на законодавчому рівні, їх запровадження регулюється рядом нормативно-правових актів. Документація кадастрів базується на просторовій інформації щодо ресурсів, яку отримують за результатами проведення кадастрових зйомок.

Кабінетом Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051 було прийнято Закон „Про Державний земельний кадастр», згідно з яким кадастрову систему України, можна розглядати з декількох аспектів:

- за структурою моделі реєстрації, як інформаційну інфраструктуру представлену сукупністю юридичної, науково-технічної, фінансової та організаційної організаційні складових;
- за інформаційним наповненням: як єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, розташовані в межах Державного кордону України;
- за архітектурою побудови: як кадастрову систему регіону, національну кадастрову систему;
- за організаційною будовою управлінської та виконавської складових.

Об'єднання галузевих кадастрів у цілісну кадастрову систему уможливиться за допомогою інтеграції даних кадастрів на єдиній геопросторовій основі у єдиній державній системі координат.

Висновки з даного дослідження. Ефективне державне управління як вид діяльності держави, що полягає у здійсненні нею управлінського впливу на сфери і галузі суспільного життя, які вимагають певного втручання держави шляхом застосування державно-владних повноважень, неможливе без належного забезпечення його інформаційною інфраструктурою.

Важливою умовою запровадження в Україні сучасної кадастрової системи є розробка та прийняття законодавчого та нормативно-методичного забезпечення, яке базуватиметься на єдиній методології і відповідатиме сучасним вимогам до кадастрово-реєстраційної діяльності.

Для вирішення проблем, пов'язаних з екологічною безпекою суспільства, раціональним використанням та охороною природних ресурсів, встановленням правових відносин щодо нерухомості та іншого майна, реформування економіки, утворенням ринкових засад господарювання, необхідна дієва, сучасна кадастрова система, яка буде забезпечена потужною інфраструктурою та висококваліфікованими кадрами.

Література

1. «Многоцелевой кадастр типа INSPIRED» Distr.GENERAL HBP/WP.7/2005/712 October 2005 RUSSIAN Original: ENGLISH, Европейская Экономическая комиссия ООН. Комитет по населенным пунктам. Рабочая группа по управлению земельными ресурсами Четвертая сессия. – Женева, 21-22 ноября 2005 года. – 198 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unepce.org/hlm/documents/...7/HBP-WP.7-2005-7_r_.pdf
2. Земельний Кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012, № 3-4, ст. 27. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів» від 20 червня 2007 р. № 848. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-2007>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного водного кадастру» від 8 квітня 1996 р. № 413. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/413-96>.
5. Кодекс України «Про надра» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 36, ст. 341. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kodeksy.org.ua/nadra/index.htm>
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок створення і ведення природних територій курортів» від 23.05.2001 року № 562. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/562-2001>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку створення і ведення Державного кадастру природних лікувальних ресурсів» від 26 липня 2001 р. № 872. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872-2001>.
8. Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки» // Вісник Верховної Ради України. – 2000. – № 47.